

summa cum laude adimplevit. Vivis valedixit magno catholicorum mœrore an. 1865¹. *Angelus Mai*, Mediolanensis, mss. et antiquitatibus indagandis adeo felici incumbit successu, ut ab an. 1825 quo Ciceronis *De republica* librum edidit magna ex parte restitutum, doctissimos eruditionis tum ecclesiasticæ tum profanæ thesauros, sive in *Scriptorum veterum collectione* sive in *Spicilegio romano*, vel denique in altera *Auctorum classicorum Collectione*, nobis patefecerit. Merito igitur dictum putamus Maurinorum eruditionem, Jesuitarum sapientiam, cæterarumque ordinum doctrinam laboresque in uno Mai reperiri. Mortalem vestem deposuit an. 1854.

CAPUT V.

SÆCULI XIX IMPERATORES ET SANCTI.

Quamvis, imperio Romanorum suppresso, caput *De imperatoribus* ab hoc excludendum esset *Breviario*, ne tamen a clarissimi Berti methodo latum quidem unguem discedere videremur, illud subjungere placuit, Austriæ recensendo monarchas, e quibus imperatores romani multis abhinc sæculis plerumque prodire.

¹ En epithaphium quod suo tumulo inscribi mandavit, anno emortuali a cardinali *Henrico Manning*, ejus in episcopatu successore apposito :

Nicolaus S. R. E. Card. Wisemam
 Primus. Archiep. Westmonaster
 Ne e memoria Deum precantium
 Merito excideret
 Hunc lapidem vivus sibi posuit
 Qui cum ab ineunte Adolescentia
 Apud animum suum statuisset
 In fide catholica illustranda
 Juribusque Ecclesiæ et SS. tuendis
 Vitam insumere ab hoc proposito
 Usque ad extremum spiritum
 Sciens nunquam declinavit
 Quam
 Ad pedes indulgentissimi Domini rogaturus
 Diem suum obiit
 XV Februar. MDCCCLXV.
 Orate pro eo.

Franciscus ergo II imperii Romanorum abdicatione, an. 1804 Austriæ uti diximus primus inauguratus imperator, cæterarum Europæ nationum adversus Napoleonem fœderationi adhæsit, multumque favit; ac ea de causa in vindobonensi conventu an. 1815 ad Europæ res, Napoleonis turbatas imperio, componendas, ab Angliæ, Russiæ, Galliæ, Austriæ atque Borussiæ guberniis celebrato, ipsi, præter alia, tributæ sunt Longobardia itala, regioque Venetiæ¹. Revolutionem nonnullis in Italiæ oppidis an. 1821 caput extollentem compescuit, ac toto quo vixit tempore retinuit coercitione repressam. Statui Ecclesiæ in Austria prospexit, inito cum summo Pontifice *concordatu* seu conventionem, ubi pluribus a Josepho II allatis religioni malis, remedium pro virili parte adhibendum curavit.

Post hunc an. 1835 vita functum, imperatoriam dignitatem adiit ipsius filius Ferdinandus I Austriæ, Romanorum IV appellandus. Sub ejus regimine, cum pax, tum a simultatibus placida quies in Austria obtinere. Verum an. 1847 Longobardia in rempublicam italam sese erigens, cujus summa jurium Carolo Alberto Sardinia regi tradita fuit, et ab Austria recedens, bello Pedemontium inter et Austriam, occasionem præbuit; sed in eo Carolus Albertus pugna novariensi ab Austriæ belliduce *Radetzky* devictus, Longobardia Austriæ succubuit, et eidem subijci denuo coacta est. Germanos tamen Austriæ protectionem an. 1848 respuere conantes (Fœderationis rhenianæ seu Germanorum, suprema potestas, protectionis nomine, *protectoratum* eam appellant, ex vindoboniensi conventu, a Napoleone ad imperatores Austriæ transivit), nonnisi amplissimarum immunitatum concessione sedavit. Quapropter instabilitatis humanarum rerum pertæsus, regnum eodem 1848 anno tradidit germano fratri Francisco Carolo², hic autem filio suo Francisco Josepho I qui liberales in regni consilia adsciscens, *concordatum* aliqua ex parte confregit, matrimonium civile dictum, Josephi II

¹ Bona theutonici ordinis, cujus supremus magister imperator Austriæ an. 1806 electus est, huic concessa fuere.

² Franciscus Carolus obiit 9 martii 1878, Franciscus Josephus natus anno 1830, solium ascendit anno 1848.

sanctiones nonnullas innovans, approbavit, non tam suæ, quam ministrorum voluntati obsecundans, vir alioqui probus morigerusque. Neutri bellantium parti Euxino in Ponto an. 1856 adhæsit, ideoque displicuit utrique, maxime Russiæ. A Sardinia rege atque Napoleone III anno 1858 bello impetitus, Longobardiam eisdem concessit. Hungariæ et Bohemiæ sublevationem a Kossut aliisque concitatam edomuit. Borussia auxilio an. 1864 Daniam devicit ab eaque Holsteinensem et Schlesveigensem ducatus divulsit; verum eos tam Borussia, quam Austria sibi vindicantibus, armis causam committunt, Italia Borussia opitulante; quo in bello, etsi Austria tum classem, prope *Lisam* insulam Adriæ, tum Italiæ copias Venetorum regione profligaverit, a Borussia tamen apud Soudovam superata, Venetiam Pedemontio cedere, ac patrocinium Germanæ fœderationis dimittere Borussia compulsæ est.

Ad sanctorum honores provexit Gregorius XVI an. 1837 *S. Angelam Mericiam*, monialium *S. Ursulæ* institutricem, et *S. Franciscum Caracciolo*; an. 1839 *S. Alphonsum Mariam de Ligorio*, *S. Franciscum de Hieronymis*, *S. Pacificum a S. Severino*, *S. Joannem Josephum a Cruce*, et *S. Veronicam de Julianis*; Pius vero IX die octava junii an. 1862 inseruit cœlestium albo *S. Michaellem a Sanctis*, Hispanum, Auxonensem, et viginti septem primos Japonenses martyres, quorum tres ad Societatem Jesu pertinent, cæteri ad ordinem *S. Francisci*; et 29 junii an. 1867 *S. Paulum a Cruce*, fundatorem congregationis religiosorum a Passione nuncupatorum, *S. Petrum Arbues*, cæsaraugustanum canonicum ordinis *S. P. Augustini*, *S. Leonardum a Portu-Mauricio*, franciscanum, *S. Josaphat Kuncewik*, polonum archiepiscopum, *S. Germanam Cousin* et *S. Gothofredum de Merville*, Gallos, *S. Mariam a Plagis* cognominatam, *S. Joannem a Colonia*, ac denique sanctos septem *Gorcomienses martyres* qui sæculo XVI a protestantibus in Hollandia crudeliter necati sunt.

Beatorum Catalogo recenseri meruerunt a Pio VIII *Crispinus de Viterbo*, *Hieronymus de Recineto*, *Ugolinus Zephyrinus*, *Antonius de Patrizzis*, hi tres Augustiniani, et *Joanna de Aza*,

S. Dominici Guzmani clarissima parens. Per approbationem cultus immemorabilis a Gregorio XVI *Simon a Casia*, *Christiana de Aquila*, *Evangelista* et *Peregrinus*, Veronenses, *Christiana a Spoleto*, *Simon Tudertinus*, *Benignus* et *Carus de Verona*, *Petrus* et *Joannes Bechetti* ex Anglia et *S. Thomæ Cantuariensis* familia oriundi, *Joannes Reatinus* et soror ejus *Lucia*, *Amerina* dicta, Augustiniani omnes. A Pio IX *Petrus Claver*, Jesuita; *Maria de Alacoque*, cultus Sacratissimi Cordis Jesu divinitus electa propagatrix; *Petrus Jacobus a Pisauro*, Augustinianus; *Maria Anna a Jesu*, ordinis Sanctæ Mariæ de Mercede, Hispana; *Franciscus Pacheco*, *Joannes Berkman*, *Petrus Canisio*, Soc. J., strenuus fidei adversus protestantes defensor; *Juliana Cornelionensis*, sancta nuncupata, ordinis *S. P. N. Augustini*, festi *SS. Corporis Christi* promotrix præcipua, ac veluti institutrix, ejus etenim revelationibus precibusque permotus *Urbanus IV* hujusmodi festivitatem indixit; *Eugenius papa III*, *S. Bernardi* discipulus; et an. 1867 quatuor supra ducentos japonenses martyres ex ordinibus *SS. Augustini*, *Francisci*, *Dominici*, ex Soc. Jesu, et ex sæcularium cœtu. Approbatus fuit etiam immemorabilis cultus *Helenæ de Valentinis*, viduæ, *Querubini ab Aviliana*, *Petri Eugubini*, augustinianorum, et aliorum plurimorum præsertim ordinum *S. Dominici*, *S. Francisci*, et Soc. Jesu, quorum nomina longum esset percurrere.

CAPUT VI.

SÆCULI XIX DOCTRINÆ ATQUE DISCIPLINÆ PRÆCIPUÆ RES.

Quo gravius hoc in sæculo extitit adversus catholicam veritatem hæreticorum impiorumque hominum, cunctis anteactis sæculis dispersa errorum portenta instaurare cupientium, bellum; eo sollicitior evasit Ecclesiæ pastoralis cura, indefessusque labor in dominicum gregem a nocuis pascuis arcendo ac salutaribus fidei veræque doctrinæ pabulis enutriendo. Ea igitur de causa romani Pontifices demandatum sibi a Christo Domino regendi Ecclesiam munus sedulo obeuntes, atque seipsos pro muro domus Israel opposcentes, fortiter obstiterunt nefariis

iniquorum molitionibus, eorumque imprimis qui (ut sanctissimi D. Pii Papæ IX verbis utar) « despumantes tanquam » fluctus feri maris confusiones suas, ac libertatem promittentes, cum servi sint corruptionis, fallacibus suis opinionibus et perniciosissimis scriptis catholicæ religionis » civilisque societatis fundamenta convellere, omnemque » virtutem ac justitiam de medio tollere, omniumque mentes » depravare, et incautos imperitamque præsertim juventutem » a recta morum disciplina avertere, eamque miserabiliter » corrumpere, in erroris laqueum inducere, ac tandem ab » Ecclesiæ catholicæ sinu avellere conati sunt. » Præ cæteris autem Pius VII, Leo XII, Gregorius XVI ac Pius IX, ut videre est in constitutionibus *Ecclesiam* sub anno 1821; *Quo graviora* anno 1825; *Mirari vos*, die 15 augusti anni 1832, et altera anni 1833 ad episcopos Galliæ; *Qui pluribus*, 9 novembris 1846; *Noscitis et Nobiscum*, 8 decembris anni 1847; *Multiplacis inter*, die 10 junii anni 1851; *Ad apostolicæ*, 22 augusti ejusdem anni; *Cum catholica*, 26 martii 1860; *Quanta cura*, 8 decembris anni 1864; et allocutionibus *Acerbissimum*, *Nunquam fore*, *Multis gravibusque*, *Jamdudum*, *Maxima quidem*, sub diebus 7 septembris anni 1852, 15 decembris 1856, 17 decembris anni 1860, 18 martii anni 1861 et 9 junii 1862; necnon in epistola *Tuas libenter*, 21 decembris anni 1863 ad archiepiscopum Frising ac in Syllabo 80 propositionum encyclicæ *Quanta cura* adjecto.

Jamvero cum errores litteris hisce damnati partim in vaticano concilio anathemati traditi inveniantur, partim, Deo favente, ubi illud prosequi licebit, condemnandi sint, necnon doctrina eisdem impugnata erroribus in eadem synodo enucleatissime exposita vel exponenda veniat, satius duximus vaticani definitionum compendium exhibere, quam uniuscujusque constitutionis afferre doctrinam; neque aliud a nobis præstituti laboris patitur indoles.

Quatuor igitur vaticana de fide *Constitutio* sectiones continet, in quarum *prima* declaratur existere unum Deum, eundemque visibilium et invisibilium Creatorem et Dominum esse; alia præter materiam existere; non unam eandemque esse Dei et re-

rum omnium substantiam; res finitas, tum corporeas, tum spirituales e substantia divina non emanasse, neque divinam essentiam manifestatione vel evolutione omnia fieri: Deum non esse ens universale seu indefinitum, quod sese determinando constituat rerum universitatem in genera, species et individua distinctam; atque mundum resque omnes in eo contentas, sive spirituales, sive materiales, a Deo ex nihilo fuisse productas, idque non necessitate aliqua, sed libera Dei voluntate et ad ipsius gloriam. In *secunda* anathematizantur errores dicentium: Deum unum et verum Creatorem et Dominum nostrum naturali rationis lumine, per ea que facta sunt, certo cognosci non posse; impossibile esse, aut non expedire ut per divinam revelationem homo edoceatur; hominem ad cognitionem perfectionemque supernaturalem divinitus evehi nequire, sed ex seipso ad veri boni possessionem jugi profectu pertingere posse et debere, atque sacræ Scripturæ libros in omnibus suis partibus, prout illos tridentinum concilium recensuit, canonicos aut divinitus inspiratos non esse. Definitur in *tertia*: humanæ menti fidem a Deo imperari posse; siquidem ab eo mens dependentiam habet; fidem divinam a naturali scientia distingui, ac propterea ad fidem requiri ut revelata veritas credatur propter auctoritatem Dei revelantis; revelationem divinam externis signis credibilem fieri, ideoque non sola experientia interna, vel inspiratione privata, homines moveri ad credendum; miracula non solum possibile esse ac certo cognosci posse, verum etiam ex iis divinam christianæ religionis originem rite probari, narrationesque miraculorum in sacra Scriptura contentas veras existere; assensum fidei christianæ liberum esse, non necessarium, Dei tamen gratiam tam ad fidem quæ per dilectionem operatur, quam ad eam quæ sine charitate est, necessario requiri; neminique licere fidem, semel sub Ecclesiæ magisterio acceptam, in dubium vocare, quousque demonstrationem scientificam credulitatis et veritatis fidei acquirat. Ostenditur *quarto in loco* hæreticum esse affirmare nulla mysteria in revelatione divina contineri, et fidei dogmata e principiis naturalibus intelligi et demonstrari posse;

disciplinas humanas ea cum libertate tractandas esse, ut eorum assertiones, etsi doctrinæ revelatæ adversentur, tanquam veræ retineri possint, neque ab Ecclesia valeant proscribi; et possibile esse ut dogmata ab Ecclesia proposita, secundum scientiæ progressum alium habeant sensum ab eo quem intellexit et intelligit Ecclesia.

Constitutione secunda, quæ est prima de Ecclesia Christi, definitur: *Primo*: « Beatum Petrum apostolum esse a Christo Domino constitutum apostolorum omnium principem et totius Ecclesiæ militantis visibile caput; et eundem, non honoris tantum, verum etiam propriæ veræque jurisdictionis primatum ab eodem Domino nostro Jesu Christo directe et immediate accepisse. » *Secundo*: « Ex ipsius Christi Domini institutione ac jure divino esse ut Beatus Petrus in primatu super universam Ecclesiam habeat perpetuos successores; atque romanum Pontificem Beati Petri in eodem primatu successorem esse. » *Tertio*: « Romanum Pontificem habere, non tantum officium inspectionis et directionis, verum etiam plenam et supremam potestatem jurisdictionis in universam Ecclesiam, non solum in rebus quæ ad fidem et mores, sed etiam in his quæ ad disciplinam et regimen Ecclesiæ per totum orbem diffusæ pertinent; eumque habere, non modo potiores partes, verum etiam totam plenitudinem hujus supremæ potestatis; et hanc ejus potestatem esse ordinariam et immediatam, sive in omnes et singulas Ecclesias, sive in omnes, et singulos pastores et fideles. » *Quarto*: « Romanum Pontificem, cum ex cathedra loquitur, id est, cum omnium christianorum Pastoris et Doctoris munere fungens, pro suprema sua apostolica auctoritate, doctrinam de fide vel moribus ab universa Ecclesia tenendam definit, per assistentiam divinam ipsi in Beato Petro promissam, ea infallibilitate pollere, qua divinus Redemptor Ecclesiam suam in definienda doctrina de fide vel moribus instructam esse voluit; ideoque ejusmodi romani Pontificis definitiones, ex sese, non autem ex consensu Ecclesiæ irrefragabiles esse¹. »

¹ Cætera persequemur cum vaticanum prosequi licebit concilium.

Per bullam *Ineffabilis Deus* 8 decembris an. 1854 SS. D. N. Pius papa IX definivit esse dogma fidei, ab omnibus credendum, beatissimam Dei Genitricem Mariam, in primo suæ conceptionis instanti, a peccati originalis macula fuisse præservatam immunem; et octava etiam die decembris an. 1870 decreto *Quemadmodum*, beatum Joseph, ejusdem Dei Genitricis sponsum, episcoporum votis annuens, ut fideles omnes sanctissimi Viri protectione cumulatus fruerentur, catholicæ Ecclesiæ patronum solemniter declaravit, cum missa et officio sub ritu primæ classis, uti patroni, absque octava tamen, celebrandis; eandemque catholicam Ecclesiam die 16 junii 1875 Sanctissimo Cordi Jesu sacrandam voluit.

Ut devotioni fidelium qui erga Jesu Christi passionem, mortem et sepulturam in dies magis ac magis afficiuntur, satisfaceret, romani Pontifices officia Orationis et Passionis Domini¹, Sacræ Coronæ Spineæ, Lanceæ et Clavorum, Sacratissimæ Sindonis, Quinque Vulnerum atque Pretiosissimi Sanguinis ejusdem Salvatoris nostri Jesu Christi in feriis sextis a dominica Septuagesimæ usque ad dominicam Passionis recitanda indulgere; sed Pretiosissimi Sanguinis festum aliud, sub ritu duplici secundæ classis, dominica prima julii Pii IX decreto recitare debet ab omnibus qui Horis tenentur canonicis. Duo quoque B. M. V. festa, alterum sub nomine Auxilii christianorum an. 1816 a Pio VII, et alterum sub appellatione Matris Pulchræ Dilectionis et Reginae Sanctorum omnium a Pio IX 21 julii an. 1870 instituta inveniuntur.

Festa de præcepto Urbani VII jussu in Ecclesia servanda, quæque Benedictus XIV pro aliquibus Poloniæ locis reduxerat, et quoad exercenda servilia opera etiam pro Hispania, Sicilia, Sabaudia, aliisque regnis imminuerat, ad minorem numerum redacta sunt in Gallia decreto cardinalis Capraræ, sanctæ Sedis legato an. 1802, in Sabaudia brevi Pii IX die 6 septembris an. 1853, atque in Hispania ejusdem Pii IX concessione per breve

¹ Hymni Passionis Domini *Mærentes oculi et Aspice, infami*, auctorem habent Fr. Daniele Marcolinum, Venetum, ordinis eremitarum S. P. Augustini.

Quum pluries die 2 maii anni 1867; quin tamen animarum rectores ab onere missam pro populo celebrandi festis suppressis inveniantur immunes¹.

Quæstionem a theologis summopere agitatam, num possit sacra communio fidelibus distribui cum paramentis nigris, sive intra missam cum particulis præconsecratis, sive ante vel immediate post eam, rationabili tamen de causa, decisis affirmativo sensu quoad omnes ejusdem partes S. Rituum congr. decreto diei 27 junii an. 1867. Ast violacei coloris usum in missis defunctorum eodem decreto interdictum voluit, exceptis diebus expositionis 40 *Horarum*.

Ecclesiæ Doctoris titulo decorati sunt *S. Petrus Damianus* a Leone XII an. 1828; *S. Bernardus*, abbas claravallensis, a Pio VIII an. 1830; *S. Hilarius Pictaviensis* decreto Pii papæ IX 29 martii an. 1851; *S. Alphonsus Mª de Ligorio* ab eodem Pio IX an. 1871; ac demum *S. Franciscus Salesius* 19 julii an. 1877.

Quoad viros regulares attinet, S. Congregatio de Statu regularium decreto *Romani Pontifices* an. 1848 a Pio IX per breve *Ad universalis Ecclesiæ regimen*, die 8 februarii an. 1862 approbato, decrevit neminem ad habitum et religiosam professionem admittendum absque litteris testimonialibus ordinarii, tum originis, tum etiam loci, in quo postulans, post expletam

¹ Hæc sunt festa quæ in Hispania post Pii IX, circa festorum diminutionem, breve, servari debent: dominicæ omnes totius anni; Nativitas, Circumcisio et Epiphania D. N. Jesu Christi; Purificatio, Annuntiatio et Assumptio B. V. Mariæ; Ascensio Domini, festum SS. Corporis Christi; festum SS. Apostolorum Petri et Pauli, sancti Jacobi Majoris utpote præcipui regni patroni; Conceptio Immaculata B. Mariæ Virginis; festivitas Omnium Sanctorum; patronus principalis cujuscumque diocesis, et Nativitas Dei Genitricis Mariæ, quæ licet decreto Pii IX suppressa, instantibus episcopis fere omnibus restituta est. Festum sancti Joannis Baptistæ, et patroni minus principalis dioceseon (officio cum missa exceptis) in sequentem proximiorum dominicam transfertur. Ad Sabbata, sextasque ferias Adventus transmissa sunt jejunia atque abstinentia Vigiliarum suppressorum festorum; si vero Conceptio Immaculata B. Mariæ Virginis in sabbatum feriamve sextam inciderit, ejus diei jejunium feria quinta præcedenti anticipari debet ex decreto SS. D. N. Pii Papæ IX die 9 novembris 1870, ad preces cardinalis *Moreno*, tunc temporis archiepiscopi vallisoletani.

annorum quindecim ætatem, ultra annum commoratus fuerit; necnon per decretum *Neminem latet* diei 19 martii 1857 statuit ut novitius, peracto probationis anno juxta canonicas atque sui ordinis leges, vota simplicia voveat, ac post triennium a votorum simplicium professione, si dignus inveniat, ad solemnem professionem admitti debeat; quæ tamen professio, justa interveniente causa, suspendi, non autem ultra vigesimum quintum ætatis annum ejusdem, possit.

Votorum simplicium professi, uti ex variis sacrae congregationis responsis apparet, omnibus sui ordinis gaudent privilegiis, ad officium divinum extra chorum non obligantur, tempus professionis ad munia obeunda computatur ipsis ab emissionem votorum simplicium, dominium seu proprietatem honorum retinent, sed eorum usum et administrationem ante vota simplicia renunciare, atque proprietatem et dominium ante solemnem professionem in alium, pro lubitu, transferre debent. Dispensatio votorum ejusmodi ad solum romanum spectat Pontificem, ad quem professi, justis de causis, preces pro dispensatione porrigere valent. Dissolvuntur etiam vota simplicia, etsi perpetua ex parte voventis, cum professus ab ordine ejicitur; hujusmodi tamen professorum expulsio, ob infirmitatem post emissionem votorum simplicium contractam, vetita est. Plura alia pro Italis decreta sunt¹.

Censuras *latæ sententiæ* per constitutionem *Apostolicæ Sedis* 12 octobris an. 1869 emissam, temperavit idem summus Pontifex, redegitque ad excommunicationes romano Pontifici speciali modo reservatas duodecim; Pontifici simpliciter reservatas octodecim; episcopis tres, et absque reservatione quatuor; suspensiones septem, atque duo interdicta sanctæ Sedi reservata; manentibus tamen in suo vigore censuris omnibus a

¹ Per bullam *Inter graviores* a Pio VII, instante rege Carolo IV an. 1804 emissam, regulares Hispaniæ ac ejus ditionis subduntur superiori generali ab Hispanis eligendo, qui primo sexennio vicarii, altero prioris generalis nomen obtineat, et sic deinceps alternis vicibus, ita tamen, ut quo tempore Hispanus prior dicatur, tunc superior totius ordinis vicarius appellandus sit; et cum Hispanus vicarii, alter prioris generalis sortiatur nomen. Vicarius nullam, excepta confirmatione, dependentiam habebit a generali.

sacrosancta œcumenica tridentina synodo inflictis. Censuræ summo Pontifici specialiter reservatæ, in iis quæ ad reservationem spectant, ejusdem generis ac antea Cassus bullæ *Cœnæ* sunt, istiusque loco succedunt. A cæteris autem, si occulta sint, ex concessione cap. *Liceat* absolvi possunt episcopi, absque ullo inter reservatas ante vel post tridentinum discrimine. Postquam constitutionem, excommunicationem aliam adversus missionarios in Indiis orientalibus mercaturam facientes, sacra Congregatio de Propaganda Fide tulit, vel potius innovavit; atque in bulla *Romanus Pontifex* V kalendas septembris an. 1873 data, excommunicationis pœna, a qua non nisi summus Pontifex absolvi queat, innodati veniunt, tum canonici ac dignitates cathedralium, qui a regibus vel guberniis ad episcopatum electis viris, antequam S. Sedis bullas exhibeant, possessionem impertire, aut in eos potestatem, regimen vel administrationem transferre ausi fuerint; tum præsentati ipsi, vel electi, si acceptent; tum denique cooperantes auxiliumque præstantes; et si ex præfatis aliqui episcopali munere decorati existant, suspensionem et interdictum ab Ecclesia ipso facto incurrunt.

Relationes inter Ecclesiam et Statum pluribus in nationibus stabilitæ sunt per pacta quæ *concordata* dicuntur (quibusque magna ex parte jus ecclesiasticum immutatum est), ab ipso romano Pontifice cum regibus, guberniisve celebrata. Concordatum gallicum initum fuit nonis aprilis an. 1802 inter Pium VII et Napoleonem I, sed vi potius quam voluntate, vel ad majora mala vitanda, Summus Pontifex illud consignavit. Aliarum nationum, in sequentibus annis celebrata sunt, austriacum nempe mense januarii anni 1816; bavaricum 5 junii 1817; pedemontanum, mense julii ejusdem anni; russicum, pro iis quæ ad Poloniam spectant, an. 1818; mexicanum an. 1825; wurtembergense, an. 1827; belgicum, eodem anno; helveticum, 1828; russicum alterum, quod ad praxim minime deductum est, an. 1847; thuscium 3 julii an. 1848; hispanum, 17 martii 1851¹; Oræ Divitis (Costa-Rica) et Guatimalæ an. 1853;

¹ In hispanica conventionem vel concordato, statuitur catholicam reli-

secundum Austriæ 18 augusti an. 1855, et haitianum an. 1860 sub die 28 martii.

gionem, exclusis quibusvis sectis, unicam futuram quam gubernium permittet ac proteget una cum omnibus privilegiis, juribus et emolumentis, quibus juxta Dei legem, canonicasque sanctiones, fruatur oportet; nihil omnino in Hispania, neque publice neque private docendum aliter ac catholica sentit Ecclesia, utque cumulatus id obtineri valeat, stabilitur spectare ad episcopos inspectionem super omnia, tum privata, tum publica studia necnon scholas, tam in Universitatibus quam in cæteris regni collegiis et academiis; addito insuper, episcopis a gubernio in hujusce muneris adimpletionem protectionem dispensandam amplissimam.

Subsanantur bonorum, tum ecclesiarum, tum cleri, sive sæcularis, sive regularis venditiones a gubernio peractæ; sed eorundem bonorum decimarumque defectu (nam decimas quoque abolere Hispaniæ gubernia curarunt) assignatur tam ecclesiis atque seminariis, quam episcopis cleroque sæculari modica quædam pensio a gubernio quotannis solvenda.

Nova fit recensio diocesium, octoque suppressis, vallisoletanam ad metropolitanam elevari, victoriensem, Matritum atque Civitatem Regalem in episcopatus erigi spondetur. (Diœcesis una pro militaribus ordinibus, quorum jurisdictiones, sicut et cæteræ a potestate episcoporum exemptæ, proximioribus diocesis annexæ sunt, ex concordato, prioratus nomine, instituenda, in Civitate Regali an. 1866 erigitur; et ne numerus sedium promissus imminueretur, an. 1877 teneriphensis episcopatus in Canariis insulis, qui unus ex suppressis erat, restitutus est.)

Promittitur nova dioceseon parœciarumque quamprimum peragenda circumscriptio. Collegiales ecclesiæ, exceptis quæ in capitibus provinciarum inveniuntur, aliisque sex, ad parochiales rediguntur. Episcopales sedes suppressæ, collegialium nomine graduque frui debent.

Sanctitas Sua catholico regi concessit jus *præsentationis* ad episcopatus, electionis ad canonicatus *de gratia*, dignitate una in metropolitanis et canonicatu altero in suffraganeis exceptis. Gubernium autem in se suscepit obligationem spiritualibus oneribus, quibus Ecclesiæ bona gravata erant, satisfaciendi, spondens summam quamdam pecuniæ ad in operis quotannis assignandam. Missiones etiam externas, in suo statu manentibus collegiis vallisoletano ordinis S. P. Augustini, Olcaniæ prædicatorum, Pastranæ S. Francisci, et Montis Acuti augustiniensium discalceatorum pro insulis Philippinis, amplificandas promisit, et facultatem insuper episcopis fecit domum unam seu conventum clericorum S. Philippi Neri, vel S. Vincentii a Paulo atque alteram alterius ordinis ab Ecclesia approbati, in quolibet diœcesi fundandi.

In additione ad concordatum, anno 1860 effecta, subsanantur emptiones bonorum ecclesiæ infausto illo biennio, annis scilicet 1854 et 1855, gubernii jussu contra concordatum jusque omne peractæ: necnon recognoscitur et asseveratur Ecclesiæ potestas bona tum mobilia, tum immobilia, acquirendi, possidendi atque alienandi. Religiosis e claustris ejectis assignatur diurna pensio, id quod in concordato, ignota quadam de causa desiderabatur.

Plusquam centum viginti religiosæ congregationes¹ hoc sæculo prodire, et a sancta Sede approbatæ vel laudatæ sunt; ex quibus commemorare sufficiat sequentes (omnes enim recensere hujus loci non est): congregationes Sancti Spiritus et SS. Cordis B. M. V. pro Missionibus nigritarum centralis Africae, a presbytero *Liebermam* institutas; Congregationem Sororum Carmelitarum de Charitate, antea Tertiariæ Carmelitanae nuncupabantur, pro puellarum educatione et hospitalium ministerio an. 1826 Ausoniae in Hispania fundatam a sorore *Jochima Mas* et *Vedruna*, cujus hodie 1,000 alumnae et plusquam 30 domus enumerantur; congregationem oblatorum B. M. V. pro infidelium missionibus, et librorum sanæ doctrinae propagatione, a Leone XII an. 1826 approbatam; S. Josephi de Cluny ad adolescentularum educationem, nosocomiorum et orphanotrophiorum servitium an. 1807 in Gallia institutam; Missionariorum SS. Cordium Jesu et Mariæ, Neapoli fundatam a *V. Cajetano Enrien* mortuo an. 1860, et an. 1838 a Gregorio XVI laudatam; Parvularum Sororum Pauperum in rhodonensi Galliae diœcesi institutam, et an. 1854 a Pio IX approbatam, quæ pauperes ac seipsas ostiatim emendicando alunt, et ad plures Europæ regiones, præsertim Hispaniam extensa et magnopere propagata est, optimosque fructus in bonum religionis et societatis affert; Presbyterorum SS. Cordis B. M. V. a piissimo viro *Antonio Maria Claret*, archiepiscopo trajanopolitano, an. 1860 Ausoniae in Hispania fundatam, et an. 1870 approbatam a Pio IX tam pro sacris missionibus, quam pro piis fidelium exercitiis peragendis, per Galliam et Hispaniam extensam; Presbyterorum Assumptionis B. M. V. ad Bulgarorum missiones, Nemausi (Nîmes) in Gallia sub regula S. P. N. Augustini institutam, cujus finem Pius IX an. 1857 laudavit. Missiones plures exercet in turcico imperio; Sororum Charitatis S. Thomæ a

Sed concordati haud minima pars, in iis quæ Ecclesiae utilitatem spectant, cum nondum executioni demandata esset; anno 1869 revolutio plura alia, præsertim religiosam unitatem confregit, quæ D. Alphonsi gubernium nondum instaurare valuit aut voluit.

¹ Vide Bizarri, *Collectanea ad usum Secretariæ S. Cong. Ep. et R. R.*

Villanova an. 1864 a P. L. *Proust* institutam, et an. 1878 a S. Rituum congregatione approbatam: Adoratricium SS. Sacramenti a marhionisa de Jarbalam Matrili fundatam et 1861 cum suis constitutionibus ad quinquennium per modum experimenti laudatam a sancta Sede; presbyterorum Sancti Francisci Salessii Genuæ institutam; Fratrum Hospitalibus inservientium a S. Francisco Assisensi nuncupatorum, sub Immaculatæ V. Conceptione a Pio IX ad experimentum an. 1875 confirmatam; et Congregationem presbyterorum de Monte Sion, quæ Theodorum de Ratisbone institutorem agnoscit, quæque S. Augustini ordinem profiteri exoptat.

Instituti sunt civiles ac militares ordines Legionis honorificæ (Legion de honor), quam Galli plurimi habent, an. 1804 a Napoleone I; S. Hermenegildi, ad militares viros qui strenue in bello se gesserint honore condigno afficiendos, a Ferdinando VII Hispaniæ rege eodem anno; S. Ferdinandi haud dissimili ac S. Hermenegildi scopo an. 1812 a conventu gaditano, et an. 1814 a præfato Ferdinando VII confirmatus.

APPENDIX.

EXTERNARUM RERUM ACCESSIO.

GALLIA. — Cum Napoleo ab Ægypto redux Directorium et revolutionarias cameras dissolvisset, et gubernium Consulatam dictum an. 1800 constituisset; Austriæ Germaniæque copias eodem anno devicit primum Marengi (qua victoria Italiam, superioribus annis ab imperiali Alemanniæ exercitu recuperatam, Galliae subegit), dein Hœlindenii. Galliam exinde remeans, consul perpetuus an. 1802 effectus, atque Galliae imperator inauguratus an. 1804¹, iterum exercitus Austriæ prope Ulmam, et Russiæ, qui Austriacis in auxilium ivere, Austerlitz an. 1805 contrivit, hasque nationes ad conventionem (tratado) præsur-

¹ Nonnulla circa id tempus Lutetiæ Parisiorum memoratu digna monumenta Napoleo construxit, inter quæ columna vendomensis (a revolutionariis de la *Comune* dictis anno 1870 destructa) complementum regalium domorum vulgo *Tulleries* et *Louvre* appellatarum, Arcus Stellæ, Universitatis et alia. Codicem insuper juris gallicani civilis edidit.